

9. Коваленко О.С., Добровська Л.М. Проектування інформаційних систем: Загальні питання теорії проектування інформаційних систем. Київ, 2020. 192 с.

10. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліцейських: навчальний посібник. К.: ФОП Маслаков, 2020. 288 с.

REFERENCES:

1. Pro informatsiiu. (1992, October 2). [On information]. *Zakon Ukrainy № 2657–XII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> [in Ukrainian].

2. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy. (2003, January 16). [The Civil Code of Ukraine]. № 435–IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].

3. Pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii. (2001, January 11). [On the protection of economic competition]. *Zakon Ukrainy № 2210-III*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> [in Ukrainian].

4. Pro Natsionalnu politsiiu. (2015, July 2). [On the National Police]. *Zakon Ukrainy № 580-VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukrainian].

5. Pro Derzhavnu fiskalnu sluzhbu Ukrainy. (2014, May 21). [On the State Fiscal Service of Ukraine]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 236*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].

6. Pro Derzhavnu prykordonnu sluzhbu Ukrainy. (2003, April 3). [On the State Border Service of Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 661-IV*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15> [in Ukrainian].

7. Pro Sluzhbu bezpeky Ukrainy. (1992, March 25). [On the Security Service of Ukraine]. *Zakon Ukrainy №2229-XII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12> [in Ukrainian].

8. Felyk, V.I. (2017). Administratyvno-pravove zabezpechennia profilaktychnoi diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy. [Administrative and legal provision of preventive activities of the National Police of Ukraine]. *Dys. ... d-ra yuryd. Nauk 12.00.07*. 480. [in Ukrainian].

9. Kovalenko, O.S., Dobrovska, L.M. (2020). Proektuvannia informatsiinykh system: Zahalni pytannia teorii proektuvannia informatsiinykh system.[Design of information systems: General questions of the theory of design of information systems]. 192. [in Ukrainian].

10. Administratyvno-yurysdyktsiina diialnist politseyskykh. (2020). [Administrative and jurisdictional activities of police officers]. *Navchalnyi posibnyk*. 288. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 15.05.2024

УДК 342.95

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-132-136

Павленко Дмитро Сергійович,

аспірант кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

pavlenkodmitro18@gmail.com

ORCID ID: 0009-0004-3737-4978

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВ ПРО НАКЛАДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

У статті досліджено особливості виконання постанов про накладення адміністративних стягнень, які є важливим елементом правозастосування і забезпечення правопорядку.

Визначено, що виконання постанов про накладення адміністративних стягнень - заключний етап формально-визначеної процедури притягнення до адміністративної відповідальності. Від того, наскільки послідовно реалізована постанова про адміністративне стягнення, наскільки своєчасно справа доведена до завершення, багато в чому залежить рівень ефективності боротьби з адміністративними правопорушеннями, їх попередження, результативність виховання громадян у дусі точного і неухильного дотримання законів.

Акцентовано увагу, що постанова по справі про адміністративне правопорушення є обов'язковою не лише для уповноважених державних органів, а, насамперед, для особи, що притягується до адміністративної відповідальності. Ухилення правопорушника від добровільного виконання постанови про накладення адміністративного стягнення призводить до необхідності застосування до нього примусових заходів впливу.

Зроблено висновок, що основні аспекти цього процесу включають: чіткість і конкретність постанови, захист прав і обов'язків сторін, прозорість і відкритість процесу, контроль за виконанням і відповідальність, справедливість і законність.

Наголошено, що з урахуванням основних аспектів цього процесу, виконання постанов про накладення

адміністративних стягнень можливе належним чином.

Ключові слова: постанова, накладення адміністративних стягнень, адміністративно-процесуальне законодавство, рішення, захист прав і свобод громадян, оскарження.

Pavlenko D. FEATURES OF EXECUTION OF RESOLUTIONS ON THE IMPOSITION OF ADMINISTRATIVE PENALTIES

The article examines the peculiarities of the implementation of resolutions on the imposition of administrative fines, which are an important element of law enforcement and ensuring law and order.

It was determined that the implementation of resolutions on the imposition of administrative fines is the final stage of the formally defined procedure of bringing to administrative responsibility. The level of efficiency in combating administrative offenses, their prevention, and the effectiveness of educating citizens in the spirit of exact and unwavering compliance with laws largely depends on how consistently the decision on administrative penalty is implemented, how timely the case is brought to a conclusion.

Attention is drawn to the fact that the decision on the case of an administrative offense is binding not only for the authorized state bodies, but, first of all, for the person who is brought to administrative responsibility. The offender's evasion of the voluntary implementation of the decision on the imposition of an administrative penalty leads to the need to apply coercive measures of influence to him.

It was concluded that the main aspects of this process include: clarity and specificity of the resolution, protection of the rights and obligations of the parties, transparency and openness of the process, control over implementation and responsibility, justice and legality.

It was emphasized that taking into account the main aspects of this process, the implementation of resolutions on the imposition of administrative fines is possible in a proper manner.

Key words: resolution, imposition of administrative fines, administrative procedural legislation, decision, protection of rights and freedoms of citizens, appeal.

Постановка проблеми. Тема виконання постанов про накладення адміністративних стягнень є дійсно важливою і актуальною в контексті правової системи будь-якої країни, включаючи Україну. Цей процес відіграє ключову роль у захисті прав і свобод громадян, а також у забезпеченні справедливості та розвитку правової держави.

Виконання адміністративних рішень, зокрема постанов про накладення стягнень, є складним процесом, який вимагає чіткого знання і застосування відповідного адміністративного процесуального законодавства.

Саме розуміння особливостей і вимог процедури виконання постанов про накладення адміністративних стягнень в Україні є критичним для забезпечення правової захищеності громадян та розвитку правової держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням цієї проблеми присвячені роботи таких науковців як Г. Бондаренко, Г. Джагапов, Т. Коломієць, Ю. Костюк, Н. Хорошак, В. Черній та ін.

Метою статті є дослідження особливостей виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень - заключний етап формально-визначеної процедури притягнення до адміністративної відповідальності. Від того, наскільки послідовно реалізована постанова про адміністративне стягнення, наскільки своєчасно справа доведена до завершення, багато в чому залежить рівень ефективності боротьби з адміністративними правопорушеннями, їх попередження, результативність виховання громадян у дусі точного і неухильного дотримання законів.

На думку О. Маслак та О. Резнік, адміністративне стягнення являється заходом примусу, що визначається й застосовується у встановленому законом порядку органами адміністративної юрисдикції до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, і пов'язаний із негативними для неї наслідками морального, матеріального або фізичного характеру [1, с. 132].

В дійсності, адміністративні стягнення виконують свою соціальну функцію лише тоді, коли вони виконані, а правопорушник зазнав визначені законом правообмеження. Якщо постанова про накладення стягнення не виконана, або реалізована частково, то результативність її не відчувається. Тому ефективність накладених адміністративних стягнень безпосередньо обумовлена рівнем їх реалізації.

Необхідною умовою виконання постанови про накладення адміністративного стягнення є набуття нею законної сили. Це означає, що постанова набула значення закону, є обов'язковою і має бути реалізована. У випадку оскарження або опротестування постанови, її виконання зупиняється на певний час, а потім відновлюється, якщо скарга, або протест залишилися без задоволення. Таким чином, постанова про накладення адміністративного стягнення наділена особливою силою, тому що є обов'язковою для виконання державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами (ст. 298 КУпАП) [3].

Ми підтримуємо позицію М. Труш, яка під законною силою судового рішення в адміністративній справі пропонує розуміти таку властивість судового рішення як акта правосуддя, яка визначає правову дію рішення в часі, просторі та за колом осіб і створює відповідні правові наслідки [2, с. 156].

Обов'язковість постанови про накладення адміністративного стягнення означає, що вона набула сили закону і є обов'язковою до виконання, як і вимоги закону.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення є обов'язковою не лише для уповноважених державних органів, а, насамперед, для особи, що притягується до адміністративної відповідальності. Ухилення правопорушника від добровільного виконання постанови про накладення адміністративного стягнення призводить до необхідності застосування до нього примусових заходів впливу.

У ст. 299 КУпАП зазначається, що постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення. При оскарженні або опротестуванні постанови, вона підлягає виконанню після залишення скарги або протесту без задоволення [3].

Постанова про накладення адміністративного стягнення звертається до виконання органом (посадовою особою), який виніс постанову: адміністративною комісією, органом внутрішніх справ та ін., система яких закріплена в III розділі КУпАП (ст. ст. 218-244/8).

Законодавством також визначено, що постанова про накладення адміністративного стягнення виконується уповноваженим на те органом держави у визначеному законодавством України порядку.

Якщо виникла ситуація, коли щодо однієї особи винесені дві і більше постанов про накладення адміністративних стягнень, кожна постанова виконується окремо, в порядку, який для цього визначений (ст. 300 КУпАП) [3].

За загальним правилом, постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення. Проте на практиці часто зустрічається ситуація, коли постанова про накладення одного з трьох видів адміністративних стягнень (адміністративного арешту, виправних робіт, штрафу), не може бути виконана негайно через поважні причини. Тоді допускається відстрочка виконання, тобто відкладення її фактичної реалізації на певний строк, що обумовлений пролонгацією самої обставини, але в межах, визначених законом.

Відстрочку виконання постанови слід розглядати як виняток із загального правила. Вона можлива, наприклад, у зв'язку з важкою хворобою особи, притягнутої до відповідальності, якщо цей факт підтверджується довідкою лікувального закладу. Допускається відстрочка у зв'язку із складними сімейними чи особистими обставинами, або у зв'язку з іншими поважними причинами, які дійсно перешкоджають негайному виконанню постанови.

Характерним є те, що відстрочка поширюється лише на постанови про застосування виправних робіт, адміністративного арешту та штрафу (за винятком стягнення штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення). Відповідно, якщо постановою накладене інше стягнення (оплатне вилучення або конфіскація предметів, позбавлення спеціального права, попередження), відстрочка виконання забороняється.

Клопотання про відстрочку виконання постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту чи виправних робіт розглядає і вирішує орган (посадова особа), який виніс постанову про накладення адміністративного стягнення. Відстрочка виконання постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу здійснюється в порядку, визначеному Законом «Про державну виконавчу службу».

Перелік осіб, що можуть звертатися з клопотанням про відстрочку, законодавством не визначений. Зазвичай, це особа, що притягається до відповідальності. Не виключена можливість, що з таким клопотанням можуть звернутися близькі родичі правопорушника та інші зацікавлені особи (юридичні представники, поручителі, довірені особи, гаранті і т.п.).

У процесуальній частині КУпАП не встановлено перелік суб'єктів, що можуть ініціювати вирішення питання про відстрочку, виконання постанови, про притягнення до адміністративної відповідальності. Зі змісту цієї норми зрозуміло, що приводом для вирішення цього питання може бути: по-перше, власна ініціатива органу (посадової особи), що виніс постанову; по-друге, клопотання особи, стосовно якої винесено постанову про притягнення до адміністративної відповідальності. Законодавець не обумовлює, на підставі якого документа може бути надана відстрочка [4, с. 79].

Орган, який виніс постанову про адміністративне стягнення, має право відстрочити його виконання за власною ініціативою.

Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення може бути відстрочено на термін до одного місяця (ст. 301 КУпАП).

На практиці виникають такі обставини, за яких провадження в справі про адміністративне правопорушення не може провадитися, а якщо постанова про накладення адміністративного стягнення вже винесена, то її виконання слід припинити.

Такими обставинами, згідно ст. 302 КУпАП, є:

- а) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;
- б) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;
- в) смерть особи, щодо якої винесена постанова про накладення адміністративного стягнення [3].

Однак, слід акцентувати увагу, що адміністративно-процесуальне законодавство не визначає механізму такого припинення, зокрема залишається неврегульованим питання – який правозастосовний акт повинен винести суд, щоб припинити виконання постанови про накладення адміністративного стягнення [5].

Припинення виконання постанови про накладення адміністративного стягнення здійснюється на підставі рішення органу (посадової особи), який її виніс. Рішення надсилається до органу, уповноваженого

виконувати постанову про накладання стягнення, а також іншим органам (посадовим особам), що беруть участь у його реалізації.

Винесена уповноваженим органом (посадовою особою) постанова про накладання адміністративного стягнення повинна бути реалізована у стислі строки. Інакше буде втрачена оперативність у застосуванні заходів адміністративного впливу, що, без сумніву, відіб'ється на його ефективності, зменшить їх виховне і попереджувальне значення у боротьбі з адміністративними правопорушеннями. Тому законодавством визначена давність виконання постанови про накладання адміністративного стягнення.

Під давністю виконання постанови розуміють визначений законом строк з моменту винесення постанови до моменту звернення її до виконання. У разі пропуску строку давності, виключаються будь-які дії виконавчого характеру уповноважених органів (посадових осіб) і постанова взагалі не підлягає виконанню. Строк давності виконання постанови про накладання адміністративного стягнення визначений законодавством і становить три місяці з дня її винесення.

У ст. 303 КУпАП із загального правила про тримісячний строк давності зроблено кілька винятків. Так, у разі зупинення виконання постанови у зв'язку з поданням скарги або принесенням протесту, перебіг строку давності зупиняється до розгляду скарги або протесту та прийняття по них аргументованого рішення. У разі відстрочки виконання постанови перебіг строку давності зупиняється до закінчення строку відстрочки.

Давність виконання не встановлена для постанови про конфіскацію предметів контрабанди, а також перевізних та інших засобів, призначених для переміщення предметів контрабанди через державний кордон України або їх приховування.

Не виключається, що законодавством України можуть бути встановлені й інші, більш тривалі строки для виконання постанов по справах про окремі види адміністративних правопорушень.

У процесі виконання постанови про накладання адміністративного стягнення нерідко виникають різні питання, пов'язані з цією стадією. Йдеться про окремі неточності, допущені у тексті постанови, необхідність їх чіткого окреслення, усунення незначних протиріч або помилок в постанові задля досягнення фінального результату, яким є забезпечення однакового розуміння постанови усіма учасниками провадження з метою уникнення двоякого трактування інформаційних елементів такого документа та ін.

Вирішуються усі ці питання, пов'язані з виконанням постанови про накладання адміністративного стягнення органом (посадовою особою), який виніс постанову (ст. 304 КУпАП) [3].

Законодавством не врегульований сам порядок вирішення цих питань. Виходячи із практики, що склалася, слід дотримуватися тих основних правил, що визначають послідовність та процедуру розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Із заявою про вирішення того чи іншого питання, пов'язаного з виконанням постанови, має право звернутися особа, притягнута до адміністративної відповідальності, або потерпілий. клопотання про це може надійти і від органу, уповноваженого виконувати постанову.

Посадова особа, зобов'язана вирішити питання, пов'язане з виконанням постанови, розглядає його негайно, не відкладаючи. При розгляді і вирішенні піднятого питання бере участь заявник. Допускається запрошення й інших осіб, думку яких слід з'ясувати для об'єктивного вирішення питання, пов'язаного з виконанням постанови.

Результативна реалізація постанов про накладання адміністративних стягнень є дуже важливою для посилення ефективності адміністративної відповідальності, багато в чому залежить від рівня забезпечення контролю за правильним і своєчасним виконанням цих постанов.

Контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови про накладання адміністративного стягнення здійснюється органом (посадовою особою), який виніс постанову та іншими органами державної влади в порядку, встановленому законом (ст. 305 КУпАП) [3]. Цей контроль здійснюється шляхом перевірок і ведення документації, в якій відображається хід реалізації постанови про накладання адміністративного стягнення. У процесі реалізації постанови перевіряється, чи був ознайомлений правопорушник із змістом постанови, чи своєчасно йому вручена копія цієї постанови, чи направлена постанова органу, уповноваженому безпосередньо застосувати такий вид правового обтяження.

Слід враховувати фактори, які затримують реалізацію постанови в часі.

Такими є, як вже зазначалось, оскарження, опротестування постанови, а також обставини, які викликають відстрочку або припинення виконання постанови.

Коли постанова повністю виконана, це необхідно зафіксувати у відповідних документах. Якщо виникли певні перешкоди правильному і своєчасному виконанню постанови, то орган (посадова особа), який виніс її, зобов'язаний застосувати усі передбачені законом обґрунтовані заходи до їх усунення.

Висновки. Таким чином, до особливостей виконання постанов про накладання адміністративних стягнень можна віднести кілька ключових аспектів, які важливі для правозастосування і забезпечення правопорядку:

1. Чіткість і конкретність вимог: Постанова повинна чітко формулювати вимоги, які стосуються виконання стягнення. Це включає визначення суми штрафу, строку для сплати, або інші вимоги щодо виконання конкретних дій або утримання від певних дій.

2. Захист прав виконавця і обвинуваченого: Важливо забезпечити, щоб процес виконання постанови не порушував права осіб, які її виконують або підлягають адміністративним стягненням. Це включає право на справедливий процес, право на апеляцію і захист в суді.

3. Контроль за виконанням: Органи влади, що приймають постанови про накладення стягнень, мають забезпечувати ефективний контроль за їх виконанням. Це може включати моніторинг виконання встановлених вимог, перевірку фактичного виконання стягнення та вжиття заходів у разі порушень.

4. Прозорість і відкритість процесу: Процес виконання постанови має бути прозорим і відкритим для громадськості. Це включає доступ до інформації про виконання стягнень, можливість оскарження рішень і забезпечення правової відповідальності за порушення законодавства.

5. Справедливе вирішення спорів: В разі конфліктів або спорів щодо виконання постанови, важливо мати ефективні механізми для їх вирішення. Це може включати апеляційні процедури, судовий контроль або медіацію.

Отже, виконання постанов про накладення адміністративних стягнень є складним і важливим процесом, який вимагає врахування прав і інтересів усіх сторін, а також дотримання встановлених законодавством процедур і вимог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Маслак О.В, Резнік О.М. Проблемні аспекти системи адміністративних стягнень в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 4. С. 131-134.
2. Труш М. Порядок набрання законної сили судовими рішеннями в адміністративній справі та особливості їх виконання. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 11. С. 156-161.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Гнатюк С.С. Відстрочка виконання постанови у справі про адміністративний проступок: перспективи удосконалення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 2. С. 76-82.
5. Левицька К. Стадії виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення. *Knowledge, Education, Law, Management 2020* № 3 (31) URL: <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/7755>
6. Строчкий Р.Є. Поняття та особливості провадження щодо виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. №2. С. 175–183.
7. Джагапов Г.В. Деякі проблеми виконання постанов про позбавлення спеціального права. *Українське адміністративне право : актуальні проблеми реформування* : Зб. наук. праць. Суми, 2000. С. 93–94.

REFERENCES:

1. Maslak, O.V, Rieznik, O.M. (2019). Problemni aspekty systemy administratyvnykh stiahnen v Ukraini. [Problematic aspects of the system of administrative fines in Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 4. 131-134. [in Ukrainian].
2. Trush, M. (2016). Poriadok nabrannia zakonnoi syly sudovymy rishenniamy v administratyvni spravi ta osoblyvosti yikh vykonannia. [The procedure for legal force of court decisions in an administrative case and specifics of their implementation]. *Pidpriemstvo, hospodarstvo i pravo*. № 11. 156-161. [in Ukrainian].
3. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia. (1984, December 7). [Code of Ukraine on administrative offenses]. № 8073-X. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> [in Ukrainian].
4. Hnatiuk, S.S. (2014). Vidstrochka vykonannia postanov u spravi pro administratyvnyi prostupok: perspektyvy udoskonalennia. [Postponement of the execution of the resolution in the case of an administrative offense: prospects for improvement]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnurishnikh sprav*. № 2. 76-82. [in Ukrainian].
5. Levytska, K. (2020). Stadii vykonannia postanov u spravakh pro administratyvni pravoporushennia. [Stages of implementation of resolutions in cases of administrative offenses]. *Knowledge, Education, Law, Management*. №3 (31). Retrieved from: <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/7755> [in Ukrainian].
6. Strotskyi, R.Ie. (2014). Poniattia ta osoblyvosti provadzhennia shchodo vykonannia postanov u spravakh pro administratyvni pravoporushennia. [Concepts and features of proceedings regarding the execution of resolutions in cases of administrative offenses]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnurishnikh sprav*. №2. 175–183. [in Ukrainian].
7. Dzhahapov, H.V. (2000). Deiaki problemy vykonannia postanov pro pozbavlennia spetsialnoho prava. [Some problems of implementation of resolutions on deprivation of a special right]. *Ukrainske administratyvne pravo: aktualni problemy reformuvannia: Zb. nauk. prats*. 93–94. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.05.2024